

การพยาบาลผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก : กรณีศึกษา 2 ราย

Nursing care for patients with Globe rupture, KhonKaen Hospital : Case study

(Received: December 14,2023 ; Revised: December 22,2023 ; Accepted: December 24,2023)

เสาวลักษณ์ กิณเรศ¹

Saowalak Kinnares¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางการพยาบาลผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการพยาบาลผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก 2 ราย เลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประวัติการเจ็บป่วยผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก มีการกำหนดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล โดยใช้แนวคิดแบบประเมินผู้ป่วยตามแบบแผนทางด้านสุขภาพ 11 แบบแผนของกอร์ดอน เพื่อค้นหาปัญหาผู้ป่วย กำหนดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล เพื่อวางแผนปฏิบัติการพยาบาลตามข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล สรุปและประเมินผลลัพธ์ทางการพยาบาล

ผลการศึกษา: การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เปรียบเทียบกรณีศึกษาผู้ป่วยทั้ง 2 ราย ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก เป็นเพศชายทั้ง 2 ราย ผู้ป่วยรายที่ 1 ชายไทยอายุ 51 ปี ผู้ป่วยรายที่ 2 ชายไทยอายุ 66 ปี ผู้ป่วยทั้ง 2 รายนี้ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากการทำงานที่ตาซ้าย ซึ่งผู้ป่วยรายแรก สามารถรักษาได้หาย ไม่มีความพิการ แต่ผู้ป่วยรายที่ 2 ได้ถูกควักลูกตาซ้าย ทำให้สูญเสียอวัยวะผู้ป่วยมีความกังวลเกี่ยวกับการสูญเสียลูกตาและภาพลักษณ์ มีการร่วมวางแผนจำหน่ายโดยทีมสหสาขาวิชาชีพ ขณะอยู่ในโรงพยาบาล การดูแลได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ และวางแผนกับครอบครัว พยาบาลมีบทบาทความสำคัญต่อผู้ป่วยมีการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก การบูรณาการพยาบาลแบบองค์รวมและเสริมพลังอำนาจให้ครอบครัว ร่วมกับผู้นำชุมชน ตลอดจนการติดตามเยี่ยม ผลลัพธ์การดูแล ผู้ป่วยสามารถฟื้นฟูสภาพร่างกายสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ ไม่มีภาวะแทรกซ้อน มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม สามารถกลับไปทำงานได้

คำสำคัญ: การพยาบาล, การบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก, ตาบอด, การเอาอวัยวะภายในออก, การบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตกแบบเปิด, การถูกตัดขาด, การทะลุ, การเย็บซ่อมกระจกตา

Abstract

The purpose of this case study is to offer recommendations for nursing treatment of individuals who have suffered injuries to their Globe rupture. It contrasts the nursing treatment given to two patients who were especially chosen for the study and had ruptured eyeball injuries. In order to detect patient problems and organize nursing care based on these diagnoses, information was gathered from the patients' medical histories. Gordon's 11 Functional Health Patterns were then used to make nursing diagnoses. The study wraps up and assesses the nursing results.

Results: In this study, the researcher compared case studies of two patients who were diagnosed with Two male Thai patients with Globe rupture are compared in this study. The first patient, a guy of 51 years old, totally recovered and was not left disabled. The second, a 66-year-old guy, lost organs as a result of having his left eye removed. This patient was worried about how he looked and about losing his eye.

Keywords: nursing, : Globe rupture, blindness, evisceration, open globe injuries, laceration penetrating, repair cornea

บทนำ

การบาดเจ็บที่ดวงตาเป็นสิ่งที่พบได้บ่อยและอาจเกิดขึ้นเป็นการบาดเจ็บเฉพาะหรือเป็นส่วนหนึ่งของการ

บาดเจ็บที่ศีรษะหรือใบหน้า การแตกของลูกตาเป็นรูปแบบการบาดเจ็บจากแรงกระแทกที่รุนแรงที่สุดเนื่องจากความผิดปกติของเนื้อเยื่อที่เกิดขึ้นในขณะ

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลขอนแก่น

ได้รับบาดเจ็บ ตามข้อมูลของ WHO มีผู้คน 1.6 ล้านคนที่ตาบอดทั้งสองข้าง ในขณะที่ 2.3 ล้านคนมีการมองเห็นต่ำในทั้งสองข้าง และเกือบ 19 ล้านคนมีความบอดหรือการมองเห็นต่ำทางด้านเดียวจากการบาดเจ็บที่ดวงตาด้วยการเลือกอาชีพและกิจกรรมนันทนาการ ความเสี่ยงของการบาดเจ็บที่ดวงตามีมากกว่าสี่เท่าในผู้ชายเมื่อเทียบกับผู้หญิง โดยมีเปอร์เซ็นต์ที่สูงในเด็กชายวัยรุ่นผู้ชายมีแนวโน้มที่จะประสบกับการบาดเจ็บทะลุ ในขณะที่ผู้หญิงมีความน่าจะเป็นมากขึ้นกับการแตกของลูกตาจากแรงกระแทก

การแตกของลูกตาในผู้ใหญ่อาจเกิดขึ้นหลังจากการบาดเจ็บที่ไม่รุนแรงระหว่างอุบัติเหตุรถยนต์ กิจกรรมกีฬา การทำร้ายร่างกาย ในขณะที่การเจาะหรือการทะลุของลูกตาอาจเกิดขึ้นจากการยิงปืนและบาดแผลที่ได้รับจากการทำงาน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการตาบอดที่สามารถป้องกันได้ทั่วโลก เนื่องจากความเสี่ยงของการเลือดออกในซอรรอยด์ที่ระเบิดออก การผ่าตัดต้อกระจกมักจำเป็น การผ่าตัดเพื่อนำดวงตาที่เจ็บปวดออกเป็นวิธีการผ่าตัดที่ต้องการสำหรับการบาดเจ็บที่รุนแรง การผ่าตัดมักจะมีผลถึงการวางอุปกรณ์เสริม/เทียมในช่องที่นำดวงตาออกเพื่อรักษา

ปริมาณของโพรงตาให้เหมาะสมและเพื่อความสวยงาม การศึกษาและส่งเสริมสุขภาพดวงตาโดยผู้ปฏิบัติงานให้ใช้แว่นและอุปกรณ์ป้องกันเพื่อลดการแตกของลูกตาอย่างรุนแรง

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพยาบาลที่มีการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก : กรณีศึกษา 2 ราย ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลขอนแก่น

วิธีดำเนินการ

ศึกษาเปรียบเทียบผู้ป่วย 2 รายเลือกแบบเฉพาะเจาะจงในผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก ในจังหวัดขอนแก่น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประวัติการเจ็บป่วย การรักษา และประเมินภาวะสุขภาพวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทั่วไป ข้อวินิจฉัยการพยาบาลและผลลัพธ์ทางการพยาบาล ตั้งแต่แรกรับจนจำหน่าย และการติดตามหลังจำหน่าย

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป การเจ็บป่วย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มข้อมูล	กรณีศึกษารายที่ 1	กรณีศึกษารายที่ 2
สถานภาพ/อายุ	ชายไทย อายุ 51 ปี	ชายไทย อายุ 66 ปี
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 6	มัธยมศึกษาปีที่ 6
ส่วนสูง	166 เซนติเมตร	176 เซนติเมตร
น้ำหนัก	54 กิโลกรัม	59 กิโลกรัม
ดัชนีมวลกาย(BMI)	19.59 kg/m ²	19.05 kg/m ²
สถานภาพสมรส	คู่	คู่
ศาสนา	พุทธ	พุทธ
อาชีพ	รับจ้างทั่วไป	รับจ้างทั่วไป
สิทธิบัตร	บัตรประกันสุขภาพ (บัตรทอง)	บัตรประกันสุขภาพ (บัตรทอง)
ที่อยู่	อ.เมือง จ.ขอนแก่น	อ.กระนวน จ.ขอนแก่น

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (demographic questionnaire) ได้แก่ สถานภาพ อายุ การศึกษา อาชีพ การนับถือศาสนา กรณีศึกษาทั้ง 2 ราย มีอายุแตกต่างกัน คือ 51 ปี และ 66 ปี ระดับการศึกษา ระดับเดียวกันคือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้ง 2 ราย นับถือศาสนาพุทธ ทั้ง 2 ราย ใน

ส่วนของน้ำหนัก ส่วนสูง และดัชนีมวลกาย (BMI) รายที่ 1 ส่วนสูง 166 เซนติเมตร น้ำหนัก 54 กิโลกรัม ดัชนีมวลกาย(BMI) 19.59 kg/m² อยู่ในเกณฑ์ปกติ รายที่ 2 ส่วนสูง 176 เซนติเมตร น้ำหนัก 59 กิโลกรัม ดัชนีมวลกาย(BMI) 19.05 kg/m² อยู่ในเกณฑ์ปกติ ระยะที่ศึกษา คือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2565 - พฤศจิกายน 2566

ตารางที่ 2 การเจ็บป่วย

กลุ่มข้อมูล	กรณีศึกษารายที่ 1	กรณีศึกษารายที่ 2
อาการสำคัญที่นำมาโรงพยาบาล	ปวดตาซ้าย มีเลือดซึม ก่อนมา 1 ชั่วโมง	เหล็กที่มตา ปวดตาซ้าย ก่อนมา รพ. 4 ชั่วโมง
การเจ็บป่วยปัจจุบัน	1 ชั่วโมง ก่อนมา ไม่ได้ตาซ้าย ปวดตาซ้าย มีเลือดออกจากตาซ้าย	4 ชั่วโมง ก่อนมา รพ. เศษเหล็กทองเหลืองกระเด็นที่มตาซ้าย ปวดตาซ้าย มีเลือดออก มองไม่เห็น ไม่มีบาดเจ็บบริเวณอื่น ไปโรงพยาบาลชุมชน นี้ถึง Rupture globe จึงส่งตัวมา รพ.ขอนแก่น
การเจ็บป่วยในอดีต	ปฏิเสธ	ปฏิเสธ
ประวัติการแพทย์ /สารต่างๆ	ปฏิเสธ	ปฏิเสธ
ประวัติการเจ็บป่วยในครอบครัว	ปฏิเสธ	ปฏิเสธ
Risk factor	การทำงานโดยไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันดวงตา	การทำงานโดยไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันดวงตา
การวินิจฉัยโรค	Full thickness corneal laceration left eye	Intraocular foreign body left eye Blindness left eye
การผ่าตัด	1.Repair cornea left eye 2.Intracameral Antibiotic injection left eye	1. Repair cornea + 2. Intracameral antibiotic injection left eye 3.Evisceration left eye

จากตารางที่ 2 ข้อมูล พบว่าทั้ง 2 กรณีศึกษามีอาการสำคัญที่นำโรงพยาบาลด้วยอาการที่คล้ายคลึงกัน คือ อาการปวดตา มีเลือดออกจากตา สาเหตุจากมีวัสดุที่เข้าไปในตา ซึ่งรายแรกวัสดุเป็นไม้ และรายที่ 2 วัสดุเป็นทองเหลือง และเกิดเหตุการณ์ขณะทำงานที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับบาดเจ็บที่ดวงตา แต่ไม่ได้ใส่แว่นตาหรืออุปกรณ์ป้องกัน ได้รับการผ่าตัดใกล้เคียงกัน คือ

Repair cornea left eye และ Intracameral antibiotic injection left eye แต่ที่แตกต่างคือ รายที่ 2 ได้รับการผ่าตัด Evisceration left eye

ได้ทบทวนแนวทางการผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตก ได้เปรียบเทียบข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลโดยการประเมินภาวะสุขภาพโดยใช้แนวคิดแบบประเมินผู้ป่วยตามแบบแผนสุขภาพของกอร์ดอน ดังแสดงในตารางที่ 3

ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล

ตารางที่ 3 สรุปปัญหาสุขภาพตามการประเมินตามแบบแผนสุขภาพที่ 11 ของกอร์ดอน

แบบแผนสุขภาพ 11 แบบแผนของกอร์ดอน	ผู้ป่วยรายที่ 1	ผู้ป่วยรายที่ 2
แบบแผนสุขภาพที่ 1 : การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และการดูแลสุขภาพ	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา
แบบแผนสุขภาพที่ 2 : โภชนาการและการเผาผลาญอาหาร	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา
แบบแผนสุขภาพที่ 3 : การขับถ่ายของเสีย	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา
แบบแผนสุขภาพที่ 4 : การออกกำลังกายและการทำกิจกรรม	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา
แบบแผนสุขภาพที่ 5 : การพักผ่อนและการนอนหลับ	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา
แบบแผนสุขภาพที่ 6 : การรับรู้สติปัญญาและความน่าเชื่อถือ	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา
แบบแผนสุขภาพที่ 7 : การรับรู้ตนเองและอัตมโนทัศน์	ไม่พบปัญหา	พบปัญหา-รู้สึกกังวลเรื่องที่ต้องสูญเสียดวงตา กลัวกลับมาทำงานไม่ได้เหมือนเดิม
แบบแผนสุขภาพที่ 8 : บทบาทและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา
แบบแผนสุขภาพที่ 9 : เพศและการเจริญพันธุ์	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา
แบบแผนสุขภาพที่ 10 : การเผชิญความเครียดและความทนต่อความเครียด	พบปัญหา -กลัวว่าหลังผ่าตัดจะมองไม่เห็น	พบปัญหา -ช่วงแรกๆ หลังผ่าตัดนอนไม่ค่อยหลับ ตอนนี้ปรับตัวได้แล้ว
แบบแผนสุขภาพที่ 11 : คุณค่าและความเชื่อ	ไม่พบปัญหา	ไม่พบปัญหา

จากตารางที่ 3 จากการรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยทั้ง 2 ราย นำมาวางแผนการพยาบาล ตามหลักของกระบวนการพยาบาล โดยจัดลำดับความสำคัญของข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลครอบคลุมองค์รวมวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ป่วยมีความปลอดภัยได้รับการ

รักษาต่อเนื่องตามแผนการรักษา มีความไว้วางใจร่วมมือให้การรักษาตามแผนการรักษา สามารถเขียนตามกระบวนการพยาบาล เพื่อส่งเคราะห์บทเรียนนำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาต่อเนื่อง ดังตารางที่ 4

ตาราง 4 การวินิจฉัยทางการพยาบาล

กรณีศึกษา รายที่ 1	กรณีศึกษา รายที่ 2
1.เสี่ยงต่อการเกิดติดเชื้อที่แผลผ่าตัด 2.เสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการได้รับยาปฏิชีวนะฉีดลูกตาขณะทำผ่าตัด 3.ปวดบริเวณแผลผ่าตัด 4.ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองก่อนและหลังผ่าตัด 5.วิตกกังวลเกี่ยวกับการผ่าตัดและผลการรักษา 6.ส่งเสริมการฟื้นฟูร่างกายผู้ป่วยหลัง ผ่าตัดตามแผนการรักษา	1. เสี่ยงต่อการเกิดติดเชื้อที่แผลผ่าตัด 2. เสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการ ได้รับยาปฏิชีวนะฉีดลูกตาขณะทำผ่าตัด 3. ปวดบริเวณแผลผ่าตัด 4. ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลตนเองก่อนและหลังผ่าตัด 5. วิตกกังวลเกี่ยวกับการผ่าตัดและผลการรักษา 6. สูญเสียภาพลักษณ์หลังจากถูกนำลูกตาออก 7. ส่งเสริมการฟื้นฟูร่างกายผู้ป่วยหลัง ผ่าตัดตามแผนการรักษา

ผลลัพธ์ทางการพยาบาล จากกรณีศึกษาผู้ป่วย ทั้ง 2 ราย พบว่า มีข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลคล้ายคลึงกัน แต่ผู้ป่วยที่ถูกนำลูกตาออกจะมีความรู้สึกสูญเสียภาพลักษณ์ การดูแลรักษากลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการบาดเจ็บที่ดวงตา สิ่งสำคัญคือความรวดเร็วในการรักษา รวมทั้งการผ่าตัดโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ การได้รับการวางแผนการดูแลอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

กรณีศึกษาผู้ป่วยทั้ง 2 ราย ได้รับบาดเจ็บที่ตา ชนิดลูกตาแตก¹ และเกิดจากอุบัติเหตุจากการทำงาน

เหมือนกัน กรณีศึกษารายที่ 1 สามารถรักษาและกลับสู่สภาวะปกติได้ แต่กรณีศึกษารายที่ 2 ต้องสูญเสียลูกตาซ้าย ซึ่งทำให้สูญเสียภาพลักษณ์⁷ ดังนั้นพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีการประเมินการรับรู้ มีการวางแผนการพยาบาลอย่างต่อเนื่องร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ ผู้ป่วยและญาติ^{3,4} ตั้งแต่แรกรับจนกระทั่งกลับบ้าน การติดตามนัดที่แผนกผู้ป่วยนอกจักษุ ทำให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลรักษาพยาบาลอย่างดีเพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัย มาได้รับการรักษาต่อเนื่องจนครบตามแผนการรักษาและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

เอกสารอ้างอิง

1. ภาวะลูกตาแตกในโรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก ปีงบประมาณ 2547-2550 = Rupture G...: Discovery Service for Khon Kaen Univ. [Internet]. [cited 2023 Oct 14]. Available from: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=3&sid=22fb5c1f-4996-4924-8a11-d582e0cec971%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWZlWxpdmU%3d#AN=kkuj00199345&db=cat07491a>
2. Skarbek-Borowska SE, Taggart Campbell K. Globe Rupture and Nonaccidental Trauma: Two Case Reports. *Pediatric emergency care*. 2011 Jan 1;27(6):544–6.
3. Hughes E, Fahy G. A 24-month review of globe rupture in a tertiary referral hospital. *Irish Journal of Medical Science* (1971 -). 2020 May 1;189(2):723–6.
4. Franca Chinyere Awurum. Management of Traumatic Globe Rupture: Case Report. *Journal of the Nigerian Optometric Association*. 2022 Aug 2;
5. Finn AP, Choi CJ, Elliott D. Case 42: Open Globe Rupture and Retinal Detachment with Retinal Incarceration from Baseball Injury. Cham: Springer International Publishing; 2018. 487 p. (Management of Open Globe Injuries).
6. Elder MJ, Stack RR. Globe Rupture Following Penetrating Keratoplasty: How Often, Why, and What Can We Do to Prevent It? *CORNEA -NEW YORK-*. 2004 Jan 1;23(8):776–80.
7. อุบัติเหตุลูกตาแตกและท่อน้ำตาขาด ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ: Discovery Service for Khon Kaen Univ. [Internet]. [cited 2023 Oct 14]. Available from: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=8&sid=22fb5c1f-4996-4924-8a11-d582e0cec971%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWZlWxpdmU%3d#AN=kkuj00181932&db=cat07491a>
8. อุบัติการณ์ของภาวะลูกตาแตกในโรงพยาบาลมหาราช นครศรีธรรมราช: Discovery Service for Khon Kaen Univ. [Internet]. [cited 2023 Oct 14]. Available from: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=1&sid=22fb5c1f-4996-4924-8a11-d582e0cec971%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWZlWxpdmU%3d#AN=kkuj00231845&db=cat07491a>
9. การใช้ยาปฏิชีวนะเฉพาะที่และยาต้านปรอทในการป้องกันการติดเชื้อในผู้ป่วยลูกตา...: Discovery Service for Khon Kaen Univ. [Internet]. [cited 2023 Oct 14]. Available from: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=6&sid=22fb5c1f-4996-4924-8a11-d582e0cec971%40redis&bdata=JnNpdGU9ZWZlWxpdmU%3d#AN=kkuj00170510&db=cat07491a>
19. วงศ์ณรัตน์ อ. อุบัติการณ์การบาดเจ็บที่ตาชนิดลูกตาแตกในโรงพยาบาลกาฬสินธุ์. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*. 2019;16(3):168–75.